

فصلنامه مطالعات سیاسی

سال نهم، شماره ۳۶، تابستان ۱۳۹۶

صفحات: ۱۶۰-۱۴۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۶؛ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۶/۲/۱۳

بررسی رابطه‌ی هوش هیجانی و مشارکت سیاسی در دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد تهران غرب

حسین صولتی سروندی* / محمد نجفی** / دکتر روزان حسام قاضی***

چکیده

پژوهش حاضر در پی آن است که شاخص‌های هوش هیجانی مؤثر بر مشارکت سیاسی را بررسی نماید. چرا که نظام‌های سیاسی بر پایه اراده افراد استوار بوده و استمرار و اقتدار آن‌ها وابسته به مشارکت سیاسی و دخالت مردم می‌باشد. این مقاله یک پژوهش تحلیلی تبیینی از نوع طرح‌های همبستگی است و جامعه آماری پژوهش، دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد تهران غرب بودند؛ که نمونه پژوهش شامل ۳۹۴ نفر از دانشجویان لیسانس و فوق لیسانس این دانشگاه بوده و بر اساس روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند. نتایج پژوهش نشان داد که از مجموع نمره کلی هوش هیجانی و ۱۵ زیر مقیاس آن، تعداد ۳ زیر مقیاس شامل: حل مساله، تحمل فشار روانی و خوش بینی با متغیر مشارکت سیاسی همبستگی نسبتاً بالایی دارند. بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که هر چقدر توانایی حل مساله، تحمل فشار روانی و خوش بینی در افراد جامعه و خصوصاً در میان دانشجویان بیشتر باشد، به همان اندازه مشارکت آن‌ها در رویدادهای سیاسی تاثیرگذار در جامعه و از جمله شرکت در انتخابات به‌عنوان یکی از مولفه‌های مشارکت سیاسی بالاتر خواهد بود که البته توسعه این زیر مقیاس‌ها در جامعه، خود پیوند ناگسستنی با توسعه پارامترهای جامعه مدنی دارد.

کلید واژه‌ها

هوش هیجانی، مشارکت سیاسی، حل مساله، خوش بینی، تحمل فشار روانی.

hossein.solati1361@gmail.com

mohammad.najafi62@gmail.com

rhesam189@gmail.com

*کارشناس ارشد علوم سیاسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

**کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

***استادیار گروه علوم سیاسی، واحد رباط کریم، دانشگاه آزاد اسلامی، رباط کریم، ایران

مقدمه

مشارکت سیاسی از موضوعات حساس در تمامی جوامع است. امروزه در تمامی جوامع از ابتدای طیف دموکراتیک تا انتهای طیف، یعنی دیکتاتوری به موضوع مشارکت سیاسی توجه می‌شود. میلبرات و گوئل مشارکت سیاسی را آن دسته از فعالیت‌های شهروندان عادی می‌دانند که درصدد تأثیرگذاری یا حمایت از حکومت و سیاست بر می‌آیند (میلبرات و گوئل، ۱۳۸۶) و در این بین سلسله مراتبی از مشارکت سیاسی را مطرح کرده‌اند که از عدم‌درگیری تا گرفتن مقام سیاسی را در بر می‌گیرد. اگر به جنبه‌های مشارکت سیاسی جیرنت پری^۱ (۱۹۹۲) یعنی شیوه‌ی مشارکت، شدت^۲ و کیفیت^۳ آن توجه کنیم (راش، ۱۳۷۷: ۱۲۴) این پژوهش، به بررسی شدت مشارکت سیاسی خواهد پرداخت و نکته جالب آنجاست که پایین‌ترین سطح مشارکت واقعی را رأی دادن دانسته‌اند (راش، ۱۳۷۷: ۱۲۹). به اعتقاد برخی، مشارکت موجب افزایش شایستگی و کرامت در افراد می‌گردد (آلموند و همکاران، ۱۳۷۷).

از طرفی پیشرفت‌ها در زمینه عصب‌شناسی نشان داده‌است نواحی مختلفی از مغز به ویژه بخش‌های مختلف کرتکس پیش‌پیشانی، آمیگدال و نواحی گیجگاهی در قضاوت‌های اخلاقی و هیجان اخلاقی فعال می‌شوند (تاکاهاشی، ۲۰۰۴)؛ و به یک معنا می‌توان گفت هر دو هوش متفاوت IQ (بهره هوشی)^۴ و EQ (هوش هیجانی)^۵ در زندگی ما حائز اهمیت است (گلمن، ۱۹۹۵)؛ و انسانیت ما بیش از همه در احساسات ما مشهود است (گلمن، ۱۹۹۵). با عنایت به اینکه تبیین نقش شاخص‌های هیجانی بر مقام تصمیم‌گیری کمک فراوانی می‌نماید و افرادی که از لحاظ هیجانی باهوش هستند، حالت‌های هیجانی خود را به نحو صحیح درک و ارزیابی می‌نمایند (جین و سینه‌ها، ۲۰۰۵)؛ نگارندگان نیز بر همین اساس به بررسی رابطه هوش هیجانی و مشارکت سیاسی خواهند پرداخت. چراکه افراد باهوش هیجانی بالا می‌دانند چگونه و چه موقع احساسات خود را بیان کنند و می‌توانند به نحو مؤثری حالت‌های خلقی خود را تنظیم نمایند (جین و سینه‌ها، ۲۰۰۵)؛ بی‌گمان این تأثیرات خلقی به هنگام تصمیم برای مشارکت سیاسی نیز موثر است. با رشد انقلاب شناختی در دهه ۱۹۸۰، محققان بسیاری به عواطف و هیجانات بعنوان یک فرآیند مکمل نگاه کردند (ضیایی و همکاران، ۱۳۸۷). گرایش‌های جدیدتر

1. G. Parry.
2. Intensity
3. Quality
4. Intelligence Quotient
5. Emotional Quotient

_____ بررسی رابطه ی هوش هیجانی و مشارکت سیاسی در...

بر نقش فرآیندهای هیجانی و شهودی در تصمیم‌گیری انسان و اجتماعی شدن افراد تاکید دارد (ضیایی و همکاران، ۱۳۸۷). رابطه‌ی این دو متغیر و تأثیرپذیری آن‌ها از همدیگر، در جوامع توسعه‌یافته و همچنین ایران که با مشکلات ناشی از هیجانات افراد جوان در مشارکت مسالمت‌آمیز و غیرمسالمت‌آمیز درگیر است؛ مساله‌ی حائز اهمیت می‌باشد که پژوهشگران را برآن داشته تا به این موضوع بپردازند.

از آنجاکه مشارکت سیاسی، کارایی نظام سیاسی و حکومتی را افزایش می‌دهد و یکی از مؤثرترین راه‌های رسیدن به توسعه واقعی و بادوام، در فرآیند توسعه است (محسنی تبریزی، ۱۳۷۵)؛ و اولبیک و فانک (۱۹۹۹) بر این اعتقادند که مشارکت سیاسی موضوع روان‌شناسی اجتماعی است و رفتار افراد را در متن جامعه در بر می‌گیرد؛ نگارندگان نیز به این بررسی همت گماشته‌اند تا بتوان بر ارتقاء مشارکت بعنوان عنصر حیاتی در فرآیند توسعه پایدار و حلقه مفقوده فرآیند توسعه کمک نمایند. از طرفی با عنایت به اینکه توجه بیشتر به اصول روان‌شناسی اجتماعی، به درک بیشتر مشارکت سیاسی کمک می‌نماید (اولبیک و فانک، ۱۹۹۹)؛ و همچنین ضیایی به نقل از کلر^۱ معتقد است که هیجان‌ها برای قضاوت‌ها لازم هستند، و این تأثیر به نوع هیجان القاء شده هم مربوط می‌باشد (ضیایی و همکاران، ۱۳۸۷)؛ می‌توان نتیجه گرفت که هیجان با زندگی افراد درآمیخته است و تأثیرگذاری آن‌ها بر نحوه مشارکت سیاسی محتمل است. قشر دانشجو و جوان در ایران به علت میل به نوگرایی و تحول، متأثر از هیجان‌های مختلف است. از این رو دست یافتن به عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی دانشجویان می‌تواند به سیاست‌گذاران جامعه دانشگاهی برای تحقق فرآیند جامعه‌پذیری بهتر و جلب مشارکت سیاسی کمک نماید.

بنابر اعتقاد علوی تبار مشارکت درگیری ذهنی و عاطفی اشخاص در موقعیت‌های گروهی است (علوی تبار، ۱۳۸۲). این موقعیت‌های گروهی که براساس هیجان‌های جامعه جدید دانشجویان ایران شکل گرفته است، بی‌شک می‌تواند بر روند مشارکت سیاسی مؤثر واقع شود چه بسا بسیاری از وقایع سال ۱۳۸۸ در ایران ناشی از همان هیجان‌های فردی باشد که در صورت آگاهی از شاخص‌های هوش هیجانی مؤثر بر مشارکت سیاسی بتواند بر روند درست جامعه‌پذیری تأکید نمود.

1. Clore

۲. روش

۲-۱. نوع پژوهش: پژوهش حاضر از نوع تحلیلی تبیینی با استفاده از دو رهیافت رفتارگرایی و کارکردگرایی می‌باشد.

۲-۲. آزمودنی‌ها: جامعه آماری در این پژوهش دانشجویان دانشگاه پیام‌نور واحد تهران غرب می‌باشند که بر اساس آمار معاونت نیروی انسانی دانشگاه، تعداد آن‌ها در سال ۱۳۹۳، در مجموع ۱۳ هزار نفر بوده است. برای تعیین اندازه نمونه از فرمول کوکران با سطح خطای ۵ درصد بهره گرفته شد که بر همین اساس تعداد نمونه ۳۸۴ نفر محاسبه گردید. نگارندگان برای افزایش دقت پژوهش، تعداد ۵۰۰ پرسشنامه پخش نمودند که در انتها تعداد ۳۹۴ پرسشنامه به صورت کامل پاسخ داده شد. برای انتخاب آزمودنی‌ها نیز از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شد.

۳. ابزار

۳-۱. پرسشنامه هوش هیجانی بار - آن: آزمون هوش هیجانی بار - آن (EQi) در سال ۱۹۸۰ با طرح این سوال آغاز گردید «چرا بعضی مردم نسبت به بعضی دیگر در زندگی موفق‌ترند؟» که تا سال ۱۹۹۷ منجر به تهیه پرسشنامه‌ای ۱۱۷ سوالی گردید. این آزمون پس از ترجمه و هنجاریابی در بین تعدادی دانشگاه‌های ایران به روش‌های مختلف، توسط راحله سموعی و همکاران در سال ۱۳۸۱ به ۹۰ سوال کاهش یافت که ضریب اعتبار برای آزمون‌ها با هدف پژوهشی، ۰/۷ و آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه گردید؛ که شاخص‌های آن بشرح ذیل است: (حل مساله، خوشبختی، استقلال، تحمل فشارروانی، خودشکوفایی، خودآگاهی هیجانی، واقع‌گرایی، روابط بین فردی، خوش بینی، عزت نفس، کنترل تکانش، انعطاف پذیری، مسؤولیت پذیری، همدلی و خود ابرازی).

۳-۱. پرسشنامه مشارکت سیاسی: این پرسشنامه که توسط غفاری و همکاران در سال ۱۳۸۹ تهیه شده است، در ابتدا شامل ۵۸ سؤال ناظر بر سطوح مختلف مشارکت سیاسی بود. این پرسشنامه برگرفته از تعریف میلبراث و گوئل و اندکی با جرح و تعدیل بر اساس شرایط خاص سیاسی جامعه ایران منطبق گردیده است. آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۹ بوده که در طیف لیکرت تنظیم و شاخص‌های آن بشرح ذیل می‌باشد: (شرکت در راهپیمایی سیاسی، شرکت در انتخابات، میزان صرف وقت جهت اطلاع از اخبار و وقایع سیاسی، شرکت در جلسات و مباحث سیاسی، پیگیری بحث و مناظرات سیاسی، عضویت و فعالیت در تشکل‌های سیاسی

_____ بررسی رابطه ی هوش هیجانی و مشارکت سیاسی در...

دانشجویی، شرکت و فعالیت در ستادهای انتخاباتی، تلاش برای کسب مناصب سیاسی، تشویق دیگران برای شرکت در انتخابات، راه اندازی شبکه‌های سیاسی مجازی و وبلاگ‌های سیاسی، تلاش برای تأثیر بر تصمیمات مسئولین سیاسی، نگارش مطالب سیاسی و همکاری، مصاحبه با رسانه‌ها جهت تأثیر بر نظام سیاسی و کمک مالی برای تأثیر گذاری بر مشارکت سیاسی).

۴. روند اجرای پژوهش

دانشجویانی که بر اساس معیارهای مورد نظر وارد پژوهش شدند، ابتدا با اهداف آن به طور کلی آشنا شده و با ذکر اهمیت نتایج پژوهش به مسؤولیت آن‌ها در دقت و درستی پاسخ‌ها اشاره شد. بعد از موافقت، پرسشنامه های هوش هیجانی و مشارکت سیاسی را در یک مجموعه به صورت انفرادی تکمیل کردند. سعی شد تا جایی که امکان داشت، هیچ یک از سؤالات بی پاسخ نماند. در مجموع از تعداد ۵۰۰ پرسشنامه‌ای که به دانشجویان داده شد، تعداد ۳۹۴ نفر از آن‌ها به صورت کامل به سؤالات پاسخ دادند.

۵. یافته‌ها

دو دسته پردازش اصلی به طور عمده بر روی داده‌ها انجام می‌شود. ابتدا داده‌های توصیفی و سپس داده‌های استنباطی بیان می‌گردد. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از روش تحلیل همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

جدول (۱): توزیع فراوانی وضعیت ازدواج، سن، جنسیت و سطح تحصیلات آزمودنی ها

متغیر	تعداد (نفر)	درصد	
وضعیت ازدواج	مجرد	۲۳۷	۶۰.۲
	متاهل	۱۵۷	۳۹.۸
سن (سال)	۱۸-۲۵	۱۸۶	۴۷.۲
	۲۶-۳۲	۱۳۱	۳۳.۲
	۳۳-۴۰	۵۶	۱۴.۲
	۴۱-۵۰	۲۱	۵.۳
جنسیت	مرد	۱۳۸	۳۵
	زن	۲۵۶	۶۵
سطح تحصیلات	دانشجوی لیسانس	۲۲۴	۵۶.۹
	دانشجوی فوق لیسانس	۱۷۰	۴۳.۱

جدول (۲): توصیف آماری متغیرهای اصلی پژوهش

متغیر	تعداد	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance
مشارکت سیاسی	۳۹۴	۱,۰۰	۶۷,۰۰	۳۰,۸۴۷۷	۱۰,۷۰۳۶۰	۱۱۴,۵۶۷
هوش هیجانی کلی	۳۹۴	۲۱۷,۰۰	۴۲۲,۰۰	۳۲۹,۴۲۶ ۴	۳۶,۶۵۹۴۴	۱۳۴۳,۹۱۴
حل مسئله	۳۹۴	۴,۰۰	۳۰,۰۰	۲۲,۶۵۴۸	۳,۴۶۵۲۲	۱۲,۰۰۸
خوشبختی	۳۹۴	۸,۰۰	۳۰,۰۰	۲۳,۰۷۱۱	۴,۲۰۳۴۸	۱۷,۶۶۹
استقلال	۳۹۴	۸,۰۰	۳۰,۰۰	۲۱,۶۰۶۶	۳,۶۶۶۷۹	۱۳,۴۴۵
تحمل فشار روانی	۳۹۴	۶,۰۰	۳۰,۰۰	۱۹,۲۹۴۴	۴,۱۱۴۱۰	۱۶,۹۲۶
خودشکوفایی	۳۹۴	۱۲,۰۰	۳۰,۰۰	۲۲,۶۳۷۱	۳,۵۰۳۲۲	۱۲,۲۷۳
خودآگاهی هیجانی	۳۹۴	۱۰,۰۰	۳۰,۰۰	۲۱,۹۱۱۲	۳,۵۴۶۸۱	۱۲,۵۸۰
واقع گرایی	۳۹۴	۲,۰۰	۳۰,۰۰	۱۹,۷۱۵۷	۳,۶۵۲۹۳	۱۳,۳۴۴
روابط فردی	۳۹۴	۸,۰۰	۳۰,۰۰	۲۴,۲۱۳۲	۳,۶۴۵۲۴	۱۳,۲۸۸
خوش بینی	۳۹۴	۲,۰۰	۳۰,۰۰	۲۲,۸۷۸۲	۳,۶۶۱۲۸	۱۳,۴۰۵
عزت نفس	۳۹۴	۱۲,۰۰	۳۰,۰۰	۲۳,۶۴۲	۳,۵۸۹۱۰	۱۲,۸۸۲
کنترل تکانش	۳۹۴	۶,۰۰	۳۰,۰۰	۱۸,۷۵۳۸	۵,۴۳۰۳۶	۲۹,۴۸۹
انعطاف پذیری	۳۹۴	۸,۰۰	۲۹,۰۰	۱۹,۳۵۷۹	۳,۹۱۰۷۵	۱۵,۲۹۴
مسئولیت پذیری	۳۹۴	۱۲,۰۰	۳۰,۰۰	۲۵,۴۵۴۳	۳,۱۸۳۰۰	۱۰,۱۳۱
همدلی	۳۹۴	۱۵,۰۰	۳۰,۰۰	۲۴,۹۳۹۱	۳,۱۲۵۲۶	۹,۷۶۷
خودآبرازی	۳۹۴	۸,۰۰	۳۰,۰۰	۱۹,۳۰۲۰	۳,۸۷۰۳۷	۱۴,۹۸۰

بررسی رابطه ی هوش هیجانی و مشارکت سیاسی در...

جدول (۳): نتایج تحلیل همبستگی بین متغیرهای مشارکت سیاسی با هوش هیجانی کلی و زیرمقیاس های هوش هیجانی

متغیر اول	متغیر دوم	سطح معنی داری
مشارکت سیاسی	هوش هیجانی کلی	۰,۳۱
مشارکت سیاسی	حل مساله	۰,۰۰۲
مشارکت سیاسی	خوشبختی	۰,۱۱
مشارکت سیاسی	استقلال	۰,۵۴
مشارکت سیاسی	تحمل فشار روانی	۰,۰۱
مشارکت سیاسی	خودشکوفایی	۰,۷۸
مشارکت سیاسی	خودآگاهی هیجانی	۰,۵۴
مشارکت سیاسی	واقع گرایی	۰,۲۲
مشارکت سیاسی	روابط فردی	۰,۳۳
مشارکت سیاسی	خوش بینی	۰,۰۰۹
مشارکت سیاسی	عزت نفس	۰,۷۰
مشارکت سیاسی	کنترل تکانش	۰,۹۴
مشارکت سیاسی	انعطاف پذیری	۰,۳۶
مشارکت سیاسی	مسئولیت پذیری	۰,۹۲
مشارکت سیاسی	همدلی	۰,۴۸
مشارکت سیاسی	خودابرازی	۰,۲۴

نتایج تحلیل همبستگی در جدول ۳ نشان می دهد که از مجموع نمره کلی هوش هیجانی و ۱۵ زیر مقیاس آن، تعداد ۳ زیر مقیاس شامل: زیر مقیاس حل مساله با سطح معنی داری (۰,۰۰۲)، زیر مقیاس تحمل فشار روانی با سطح معنی داری (۰,۰۱) و زیر مقیاس خوش بینی با سطح معنی داری (۰,۰۰۹) با متغیر مشارکت سیاسی همبستگی نسبتاً بالایی دارند.

نتیجه گیری

بر اساس یافته های پژوهش می توان نتیجه گرفت که هر چقدر توانایی حل مساله، تحمل فشار روانی و خوش بینی در افراد جامعه و خصوصاً در میان دانشجویان بیشتر باشد، به همان اندازه مشارکت آن ها در رویدادهای سیاسی تاثیرگذار در جامعه و از جمله شرکت در انتخابات

به عنوان یکی از مؤلفه‌های مشارکت سیاسی بالاتر خواهد بود. توانایی تحمل فشار روانی بعنوان یکی از زیر مقیاس‌های هوش هیجانی منجر به حفظ و بهبود خلق می‌شود. افرادی که توانایی تنظیم هیجان‌های خودشان را دارند، به احتمال کمتری تحت تأثیر عوامل محیطی قرار می‌گیرند (ایربر، ۱۹۹۶؛ به نقل از جناآبادی، ۱۳۸۸: ۴). این ویژگی سبب می‌شود دانشجوی دارای هوش هیجانی بالا به هنگام مواجه با هیجانات ناشی از محیط سیاسی اقدام به مشارکتی نماید که با تأمل همراه است. امری که ملکی در نتایج تحقیق خود اینگونه بیان می‌کند که هیجان و چگونگی کنار آمدن افراد با آن، بخشی از شخصیت آدمی است و بر عملکرد فرد تأثیر می‌گذارد (ملکی، ۱۳۹۰: ۱۶۸). در بررسی پیش رو این تأثیر بر مشارکت سیاسی دانشجویان با هوش هیجانی بالا قابل مشاهده است.

از آنجا که توانایی تحمل فشار روانی بعنوان زیرمقیاس هوش هیجانی بخشی از زندگی هر فرد را به خود اختصاص می‌دهد، تعجب آور نیست که آشفستگی در هیجان می‌تواند منجر به عدم مشارکت سیاسی صحیح یا مثبت شود. توانایی حل مساله به معنی اقبال فرد به توانایی و مؤثر بودن خود در فرآیند حل مشکلات سیاسی است؛ بی‌گمان دانشجویی که احساس کند توانایی حل مسائل خود را دارد به‌منظور حل چالش‌های عمومی و تأثیر نهادن بر سیاست عمومی کوشش خواهد کرد. هانتینگتون و نلسون هم مشارکت سیاسی را کوشش‌های شهروندان غیردولتی بمنظور تأثیر نهادن بر سیاست‌های عمومی می‌دانند (هانتینگتون و نلسون، ۱۹۷۶).

خوش‌بینی بعنوان زیرمقیاس سوم در هوش هیجانی که با مشارکت سیاسی رابطه‌ی معنی‌داری دارد نیز بیانگر نظریه رابرت دال^۱ می‌باشد که معتقد است مشارکت قبل از آنکه پدیده‌ای اجتماعی باشد، تابع تلقی افراد از موضوعات مهم سیاسی در جامعه است. از نظر رابرت دال (به نقل از امام‌جمعه‌زاده، ۱۳۹۱) کسانی که اعتقاد دارند می‌توانند بر فرآیندهای سیاسی اثر بگذارند، بیش از دیگران در امور سیاسی شرکت می‌کنند. لذا به‌منظور افزایش مشارکت سیاسی دانشجویان می‌بایست بر زیر مقیاس‌های معنی‌دار حاصل از پژوهش تأکید بیشتری یابد. همچنین بایستی ادعان داشت که این زیر مقیاس‌ها (خوش‌بینی، حل مساله، افزایش تحمل فشار روانی) در مجموعه‌ی کلان همان ویژگی‌های موجود در جامعه‌ی مدنی می‌باشند که در آن با توسعه‌ی احزاب و مطبوعات و انجمن‌ها و اتحادیه‌ها میزان خوش‌بینی شهروندان را

1. Robert Dahl

_____ بررسی رابطه ی هوش هیجانی و مشارکت سیاسی در...

در انتقال مطالبات سیاسی از گروه‌های اجتماعی به کارگزاران سیاسی افزایش می‌دهند و همزمان وجود فضای نقادی در جامعه، خود میزان تحمل فشار روانی و امکان حل مساله را افزایش خواهد داد و خود این مساله نیز افزایش مشارکت سیاسی در جامعه را در پی خواهد داشت.

در مجموع و در راستای توسعه مشارکت سیاسی در جامعه، با توجه به ارتباط ۳ زیر مقیاس خوش‌بینی، حل مساله، افزایش تحمل فشار روانی با میزان مشارکت سیاسی، پیشنهاد می‌گردد کارگزاران سیاسی و قانون‌گذاران به سوی توسعه‌ی جامعه مدنی (توسعه احزاب، توسعه مطبوعات، اتحادیه‌ها، انجمن‌های غیردولتی و...) که خود میزان تحمل فشار روانی و حل مساله و خوشبینی شهروندان را افزایش خواهد داد حرکت کنند تا امکان رشد رفتارهای ناپخته و زودگذر را در فرآیندهای انتخابات سیاسی به میزان قابل توجهی کاهش دهند و در عین حال مشارکت سیاسی را به سوی رفتاری آگاهانه و تغییرساز هدایت کنند.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

آلموند و همکاران (۱۳۷۷). **سیاست تطبیقی**، ترجمه علیرضا طیب، تهران: مرکز آموزش مدیریت-دولتی.

امام جمعه‌زاده، سیدجواد و همکاران (۱۳۹۱). «بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی در بین دانشجویان دانشگاه اصفهان»، **پژوهشنامه علوم سیاسی**، سال هفتم، شماره چهارم، پاییز، صص ۳۳-۷.

سموعی، راحله و همکاران (۱۳۸۱). **آزمون هوش هیجانی بار-آن ۱۹۹۷**، ترجمه و هنجاریابی: راحله سموعی و همکاران، تهران: موسسه تحقیقات علوم رفتاری، شناختی سینا.

راش، مایکل (۱۳۷۷). **جامعه و سیاست**، ترجمه منوچهر صبوری کاشانی، تهران: انتشارات سمت. جنآبادی، ح (۱۳۸۸). «بررسی رابطه‌ی خودآگاهی هیجانی و کنترل تکانه از مولفه‌های هوش هیجانی با استعداد اعتیاد دانش‌آموزان پسر دوره متوسط»، **پژوهش‌نامه مطالعات روانشناسی تربیتی**، شماره ۹، تابستان، صص ۱۲-۱.

ضیایی، مریم؛ خداپناهی، کریم و همکاران (۱۳۸۷). بررسی تأثیر القای هیجانی بر سرعت قضاوت های اخلاقی شخصی و غیرشخصی، **تحقیقات علوم رفتاری**، دوره ۷، شماره ۲، صص ۱۶۳-۱۵۵.

عالم، عبدالرحمن (۱۳۷۳). **بنیادهای علم سیاست**، تهران: نشر نی.

فصلنامه مطالعات سیاسی؛ سال نهم، شماره ۳۶، تابستان ۱۳۹۶

- علوی تبار، علیرضا (۱۳۸۲). مشارکت در اداره امور شهرها، بررسی الگو مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها، جلد اول، تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.
- غفاری هاشجین، زاهد و همکاران (۱۳۸۹). «عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی دانشجویان علوم سیاسی و فنی دانشگاه تهران»، دو فصلنامه علمی - پژوهشی علوم سیاسی، مقاله ۷، دوره ۶، شماره ۱۲، زمستان، صص ۲۴۰-۲۰۷.
- مارش، دیوید و استوکر، جری (۱۹۶۴). روش و نظریه در علوم سیاسی، ترجمه امیرمحمد حاجی یوسفی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- گلمن، دانیل (۱۹۹۵). هوش هیجانی، ترجمه نسرین پارسا، تهران: رشد.
- محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۷۶). بررسی موردی رابطه بیگانگی و مشارکت اجتماعی سیاسی در میان سرپرستان خانوارهای مناطق شهر تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران.
- محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۷۵). «بیگانگی، مانعی برای مشارکت و توسعه ملی»، نامه پژوهش (فصلنامه تحقیقات فرهنگی)، شماره ۱، تابستان، صص ۸۹-۱۱۰.
- ملکی، بهنام و همکاران (۱۳۹۰). «تأثیر آموزش هوش هیجانی بر پرخاشگری، استرس و بهزیستی روانشناختی ورزشکاران نخبه»، مجله رفتار حرکتی، شماره ۱۱، پاییز و زمستان، صص ۱۹۰-۱۷۷.
- میلبرت، لستر؛ لیل، گوئل (۱۳۸۶). مشارکت سیاسی، ترجمه سیدرحیم ابو الحسنی، تهران: میزان.

ب) منابع انگلیسی

- Baron, R. (1999). **The Emotional Quotient Inventory (EQ-I) Measure of Emotional Intelligence**, (2nd) Toronto, Canada: Multihealth system
- Goleman, D. (1995). **Emotional Intelligence**, New York: Bantam Books.
- Grekin ER, Sher K.J. (2006). "Alcohol Dependence Symptoms among College Freshmen: Prevalence, Stability, and Person-environment Interactions Experimental and Clinical Psychopharmacology", **Experimental and Clinical Psychopharmacology**, 14(3), 328-9.
- Huntington, S. and Nelson. J.M. (1976). **No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries**. Cambridge, Harvard University Press.
- Jain, A.K., & Sinha, A.K. (2005). "General Health in Organizations: Relative Relevance of Emotional Intelligence, Trust, and Organizational Support". **International Journal of Stress Management**, 12, 257-273.
- Milibrath, L.W. & Goel, M.L. (1977), **Political Participation: How and why Do People Get Involved in Politics?**, University Press of America

بررسی رابطه‌ی هوش هیجانی و مشارکت سیاسی در...

- Parry, G., Moyser, G. & Day, N. (1992). **Political Participation and Democracy in Britain**, Cambridge: Cambridge University Press.
- Takahashi, H., Yahata, N., Koeda, M., Matsuda, T., Asai, K., et al. (2004). "Activation Associated with Evaluative Processes of Guilt and Embarrassment: an fMRI study", **Neuroimage**, 23(3), 967-74.
- Ulbig & Carolyn L. Funk. (1999). "Conflict Avoidance and Political Participation", **Political Behavior**, 21(3), 265-282.

